

เมตตาคณ

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๗

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ข้อ ๑๖๖๗. เนาะ

ถาม : ข้อ ๑๖๖๗. เรื่อง "ไฟกับฝัน"

กราบหลวงพ่อกับกราบขอบพระคุณหลวงพ่อกับเมตตาเสมอมา ผมขอเรียนถามวิธีการจับและพิจารณาความโกรธด้วยครับ ชีวิตทางโลกแม้จะพยายามหลบหลีกเพียงใดก็ไม่อาจหลบหลีกการกระทบกระทั่งกับคนอื่นได้ เมื่อก่อนนี้หลายครั้งที่ใจผมถูกกระทบจนโกรธ และเกิดเพลิงความโกรธเผาผลาญจิตใจ แม้รู้ว่าจิตใจตอนนั้นมันจะลงไปต่ำกว่าภพของมนุษย์ แต่ก็หยุดยั้งไม่ค่อยได้ ปล่อยให้ไฟโกรธเผาผลาญจิตใจ แต่ก็ยังมีสติพอข่มใจไว้ไม่แสดงออกทั้งทางกายและวาจาให้ใครเห็น แต่ใจเรารู้ดีที่สุดคือความร้อนนี้ ถ้ากลับบ้านแล้วความโกรธยังอยู่กับผม จะเอาความโกรธตัวนี้มาพิจารณาอนจนมันวาง หรือหากมันไม่วางก็ตามพิจารณาซ้ำวันต่อๆ ไป

ระยะหลังขณะที่ผมโกรธ เวลาผมเริ่มสัมผัสได้ถึงก้อนร้อนๆ ที่อยู่บริเวณหน้าอก มันจะรู้สึกกรุ่นๆ อยู่ภายใน และเริ่มจับได้ว่าในช่วงที่ไฟมันกรุ่นๆ นี้ ออกนี้หากปล่อยไปคิด ไฟตัวนี้จะลามเข้าไปเหมือนไฟได้เชื้อ เผาไหม้ให้ใจเราร้อนรนทวิคุณ และความคิดที่ติดไฟนี้จะเป็นความคิดที่พุ่งไปสู่ทุกศัพททั้งหมด ถ้าไปตามมันคงไปลงนรกแน่ๆ แต่เวลานี้ผมยังได้แค่เฝ้าดูไม่ให้มันคิดโดยใช้สติหรือปัญญาอบรมสมาธิ แต่ยังไม่รู้วิธีดับไฟกรุ่นๆ อันนี้ ผมคิดว่าถ้าเราดับไฟตัวนี้ได้จะดีกว่าไปตามเฝ้าไม่ให้เชื้อความคิดติดไฟด้วยเหตุนี้จึงขอถามอุบายหลวงพ่อกับในการดับไฟ ความโกรธในทันทีที่เราจะจับได้ หรือหากหลวงพ่อกับมีอุบายอื่นในการสู้โทสะคินานี้ ขอให้หลวงพ่อกับเมตตาสั่งสอนอบรมด้วย

ตอบ : นี้พูดถึงความโกรธ ความโกรธนี้ ความโลภ ความโกรธ ความหลงเป็นกิเลส เป็นแม่ทัพ มันมีจักรพรรดิคือพญามาร ลูกของมันคือนางตัณหา กับนางอรติ คือความโลภ ความโกรธ ความหลงเป็นแม่ทัพใหญ่ แม่ทัพใหญ่มันควบคุมหัวใจของสัตว์โลกอยู่ในอำนาจของมัน นี้อยู่ในอำนาจของมันนะ แล้วมันก็ไปมีลูก มีหลาน มีเหลนอีก มีลูก มีหลาน มีเหลนคือว่ามันออกมาเป็นสามัญสำนึก ออกมาเป็นความคิด ถ้าออกมาเป็นความคิดเราก็บอกเราเป็นคนคิดดี เราเป็นคนที่ปรารถนาดี เราเป็นคนหวังดี ทุกคนก็คิดว่าปรารถนาดี หวังดี

แต่หวังดี ดีในอะไรล่ะ? ดีในกิเลสตัณหาความทะยานอยากที่มันปรารถนาดีไง แต่ถ้าเรามีสติ มีปัญญา ถ้ามีสติปัญญาคอยฝึกหัด มันจะเริ่มเข้าไปเห็นใจ เริ่มเข้าไปถากไปถาง ไปถากไปถางคือเข้าไปปรับปรุงทัศนคติของลูกหลานมันก่อน จากหลานมันปรับปรุงทัศนคติจากหลาน แล้วปรับปรุงทัศนคติจากลูกมัน แล้วปรับปรุงเราขึ้นไป จนกว่าจะไปเห็นแม่ทัพใหญ่ คือความโลภ ความโกรธ ความหลงใจ

เราจะบอกว่าความโกรธ เห็นไหม ความโกรธมันมาจากรากฐานของจิตนิสัย รากฐานของจิตนิสัยของคน โทสจริต โมหะจริต ราคะจริต จริตของคนมันแตกต่างกันหลากหลายไป ถ้าจริตของคนมันแตกต่างกันหลากหลาย มันไปกระทบกับตัวตนของตน ถ้าการไปกระทบตัวตนของตนมันจะแสดงออกมาโดยความพริ้งพวูออกมาโดยธรรมชาติของมันเลย

ฉะนั้น เวลาเราศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเราบอกสิ่งนี้มันเป็นเรื่องของกิเลส ครอบครัวของมัน มันมีปู่ ปู่คือพญามาร คือเจ้าวัฏจักร มันมีพ่อ พ่อคือคนควบคุมในครอบครัวทั้งหมด แม่ทัพใหญ่ ความโลภ ความโกรธ ความหลง แล้วก็มียุวก ลูกก็กำลังวัยรุ่น นั่นนะความเห็นผิดในธาตุ ถ้ามีหลาน หลานก็ความคิดสามัญสำนึกนี้ไง ความคิดสามัญสำนึกเป็นหลานมัน ลูกหลานของกิเลส ครอบครัวของมัน มันยึดครองหัวใจของสัตว์โลก องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาตรัสรู้ มาเห็นพฤติกรรมของมันอย่างนี้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงมาตีแผ่มันไป

พอดีแม่ ดีแผ่ออกมาเป็นทางวิชาการใช้ไหม เราก็ไปศึกษาทางวิชาการมา เราก็ว่าเราเข้าใจหมดแหละ กิเลสมันเป็นอย่างนั้น เป็นอย่างนี้ พอกิเลสเป็นอย่างนั้นบ๊อบเราก็เทียบอารมณ์ของเรา เทียบอารมณ์นี้เข้าไปสู่ทฤษฎีนั้นว่ากิเลสเป็นอย่างนี้ กิเลสเป็นอย่าง

นี้ ไม่ใช่เลย อันนั้นไม่ใช่เลย อันนั้นเชื่อมั่น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาศึกษา
ศึกษาชื่อของกิเลสใจ แต่เวลาผลกระทบจากความคิดใจ ถ้าผลกระทบจากความคิดมันก็
เป็นแค่สามัญสำนึก เป็นสัญชาตญาณของมนุษย์เท่านั้นเอง ยังไม่ทำอะไรกันเลย ยังไม่ทำ
อะไรกันเลย

ฉะนั้น เรื่องความโกรธๆ มันจะดับความโกรธ จะดับความโกรธ มันก็เป็นจิต
นิสสัยนะ นิสัยของโทสจิต โทสจิตนะ ส่วนใหญ่โทสจิตธาตุไฟ คนธาตุไฟคนนี่คนที่มี
เขาวนปัญญา แต่มันเผาตนเองด้วย ไฟ ไฟให้ประโยชน์นะ ให้ประโยชน์กับการ
ประกอบอาหาร เป็นพลังงาน เป็นความร้อนมันเป็นต้นทุนในการทำธุรกิจ ทำ
อุตสาหกรรมพลังงาน ไฟเป็นพลังงาน ถ้าไฟ เห็นไหม ตัวไฟ นี่ถ้าคนมีตัวไฟมันจะคิด
เร็ว คิดเร็ว คิดดี ความคิดนี้ธาตุไฟ ธาตุดิน ธาตุดินพื้นฐานเป็นคนหนักแน่น เป็นคนหนัก
แน่น ถ้าพ่อแม่มีลูกอย่างนี้ก็บอก อ้อฮ้อ เข็มมันไม่เดิน ยุให้คิดมันก็ไม่คิด โอ้ย มัน
ซื่อป้อๆ อยู่อย่างนั้นแหละธาตุดิน

นี่ธาตุดิน ธาตุน้ำ ธาตุลม ธาตุไฟ เขาเรียกว่าธาตุ นี่มันเป็นวิชาการของหมอแผน
ไทย ธาตุ ๔ เขาธาตุ รักษาธาตุ ธาตุ ๔ แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกธาตุ ๔
ธาตุ ๔ ดิน น้ำ ลม ไฟ ถ้าดิน น้ำ ลม ไฟ ธาตุ ๔ ชั้น ๕ ชั้น ๕ คือความรู้สึกรู้สึกนึกคิดมัน
เกี่ยวเนื่องไป เกี่ยวเนื่องไปถึงความคิด เกี่ยวเนื่องไปถึงจิตวิญญาณ เกี่ยวเนื่องไปถึงจิต
เกี่ยวเนื่องไปถึงพญามาร ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้ไป แต่เวลาเทียบ
ใจ เทียบมาเป็นหมอแผนไทย หมอแผนไทย

นี่ธาตุ ๔ รักษาตามธาตุ ถ้าเราเป็นโทสจิตมันมีประโยชน์ มันมีประโยชน์ที่ว่า
เป็นคนความคิดไว เป็นคนที่มีความคิด เป็นคนที่มีปัญญาว่าอย่างนั้นเถอะ แต่ปัญญาถ้า
กิเลสมันเอาไปใช้มันก็เป็นอย่างนี้ มันมีผลกระทบ มีผลกระทบถึงตัวเราเลยว่าเป็นคนขี้
โกรธ แต่เป็นคนขี้โกรธ ถ้าขี้โกรธ ขี้โกรธเพราะอะไร? อย่างเช่นเรานี้เสื้อผ้าเรา เห็นไหม
เด็กๆ มันนุ่งเสื้อผ้า มันเล่นอู้อู ออกไปคลุกฝุ่นขนาดนั้นเลย พ่อแม่ปวดหัวเลยต้องไปซัก
แต่เด็กมันสนุกมันนะ เด็กมันคึกครื้น มันมีความสุข กลับมามันยังให้พ่อแม่ชมนะ หนู
เก่งๆ หนูเก่งๆ ไปคลุกฝุ่นมา หนูเก่งๆ แต่พ่อแม่ปวดหัวเลย โอ้อโฮ ซักฝ้าน่าดูเลย

เด็กๆ หมายถึงว่าคนโดยทั่วไปเขาไม่รู้หรือว่าเขาไม่แรงขับของกิเลส แรงขับของ
พญามารในหัวใจ เขาก็เพลิดเพลินเหมือนเด็กๆ ถ้าเพลิดเพลินเหมือนเด็กๆ เวลาเขาคิด

เวลาเขามีผลกระทบกับชีวิตของเขาเหมือนเด็กๆ มันอึมอึม มันพอใจ มันได้ไปคลุกฝุ่น มันได้ไปทำความสกปรกกับเนื้อตัวของตัวเองมา มันยังมีความสุขเพลิดเพลิน นี่ก็คนที่เขาไม่สนใจในหลักธรรม คนที่ไม่สนใจควบคุมใจตัวเอง คนที่ไม่ได้ภาวนาว่าอย่างนั้นเลย แต่นี่คนเรามาภาวนา เห็นไหม มันก็พัฒนาใจขึ้นมา มันก็เป็นผู้ใหญ่ขึ้น เราไม่อยากไปคลุกฝุ่นอย่างนั้นอีกแล้ว เราไม่อยากลงไปคลุกกับความโลภ ความโกรธ เวลาที่มีผลกระทบแล้วมันจะเกิดผลกระทบเรา

เราจะเปรียบเทียบว่าถ้าเป็นผู้ใหญ่เขาเห็นเงา พอเขาเห็นบ๊อบ ทีนี้พอเขาเห็นเงาใหม่ พอเขาเห็นว่ามันเป็นความสกปรก แต่ในชีวิตประจำวันเรา เห็นไหม นี่คำถามบอกว่าในเมื่อชีวิตในทางโลกพยายามหลบหลีกอย่างไรก็แล้วแต่ มันหลบหลีกผลกระทบกับคนอื่นไม่ได้หรอก ทีนี้เราต้องประกอบสัมมาอาชีวะ เราต้องอยู่กับสังคม มันต้องมีการกระทบกระทั่งเป็นเรื่องธรรมดา ถ้ามีการกระทบกระทั่งเป็นเรื่องธรรมดา แต่เวลาคนมันโทสจริต ถ้าเราไม่มีสติปัญญามันก็เหมือนเด็กๆ กระทบกระทั่งกัน เขากระทบกระทั่งอื่นเรามาเราก็เอาคืน เราก็ต้องรักษาศักดิ์ศรี รักษาเกียรติศัพท์ เกียรติคุณของเรา มันก็ต้องมีการกระทบกระทั่งเหมือนกัน

โลกก็มีกันอยู่อย่างนั้นแหละ แต่พอเรามาศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ เราย่อมระงับด้วยการไม่จองเวร เรามีเวรมีกรรม เรามีผลกระทบต่อเรา แต่เรามีสติปัญญารักษาหัวใจของเรา รักษาฟัน รักษาไฟนี้ไม่ให้มันเผาผลาญออกไปไม่ให้มันลุกลามออกไป นี่เราก็ระงับของเราไว้ พอระงับของเราไว้เราก็เห็นเลย โอ้โฮ มันโกรธ มันทุกข์ มันยาก นี่มันโกรธ ถ้ามันโกรธมันมีผล มีผลกับที่เราศึกษาธรรมะแล้วเรามาเปรียบเทียบ

นี่ธรรมโอสธ เห็นไหม ธรรมโอสธเราเอาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาใช้ประโยชน์ เราใช้ประโยชน์ เราเปิดขวดยา แล้วเรากินยาด้วย แล้วเราพยายามจะรักษาเราด้วย มันถึงได้เห็น ได้รู้ว่าโกรธมันเผาผลาญเราไป ถ้าโกรธมันเผาผลาญเรา เวลาใช้เงินเขาต้องเอาผ้าชุบน้ำเย็นแล้วลูบลดอาการไข้ เวลาใช้เงินเขาจะลดอาการไข้

นี่ก็เหมือนกัน พอมันโกรธขึ้นมาเรารู้เลยอาการโกรธ อาการไข้ขึ้นแล้ว เราต้องลดอุณหภูมิลงแล้ว เราต้องลดอุณหภูมิลง มันก็เลยเป็นความทุกข์อย่างนี้ไง เห็นไหม เวลาปฏิบัติไปมันเข้าไปเผชิญกับความเจ็บไข้ได้ป่วย เผชิญกับกิเลสมันก็มีปัญหาทั้งนั้น

แหละ ถ้ามีปัญหา ที่นี้คำว่ามีปัญหานั้น เห็นไหม การแก้ นี้เวลาในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอย่างหนึ่งนะ แต่เวลาอุบายของเรา เราก็ผลกระทบมันก็รุนแรง ยิ่งเราเป็นพระบวชใหม่ๆ มันมีผลกระทบไปหมดแหละ เพราะเป็นพระบวชใหม่มันก็อยู่ปลายแถว มันก็ต่ำสุด ต่ำสุดในสังคม เราก็ต้องอุปัฏฐาก เราก็ต้องดูแลหมด

มันมีผลกระทบ มันมีผลกระทบ ใจนี้เราสอนตัวเราเอง เราจะสอนตัวเราเองให้แผ่เมตตา เพราะไปอ่านในบุพพิทกขา อ่านในคำราชาเขบอกว่าจะต้องแผ่เมตตา แผ่เมตตาไว้ แผ่เมตตาไว้เพื่อให้เห็น ไม่ให้กิเลสมันหิบบจวบไปเป็นประโยชน์กับมันใจ แต่เราไม่แผ่เมตตาไว้จะผลกระทบแล้วมันรุนแรง เขากระทบเรานี้ อ้อฮือ แต่ถ้าเขาบอกว่าเราแผ่เมตตา เป็นญาติ เป็นเพื่อน เป็นผู้ที่เขารู้เท่าไม่ถึงการณ์ เราแผ่เมตตาของเราไว้ แล้วเวลาแผ่เมตตา นี้เราแผ่เมตตาเพื่ออะไร? เราเมตตาตนก่อน เราเมตตา เราบอกว่าเราแผ่เมตตา เราเป็นคนต่ำต้อย ให้คนอื่นเขาเหยียบย่ำแล้วเราทนได้ นี่วิทยาศาสตร์ก็คือนั่น แต่ถ้าในทางธรรมนะเราเมตตาตนเองต่างหาก

เวรย่อมระงับด้วยการไม่จองเวร เขามีเวร มีกรรม เขามีผลกระทบ เวลาเขาบอกว่า พุทธศาสนามีปัญหาหลาย อะไรก็กรรม อะไรก็กรรมไปหมดเลย นี่ไม่เชื่อก็กรรม ไม่ใช่ ความจริงในพุทธศาสนามีอิสรภาพมาก ไม่ใช่บังคับให้ใครเชื่อ ไม่ได้บังคับ แต่เวลาเราไม่เชื่อแล้ว เวลาเราไม่เชื่อ เห็นไหม อย่างเช่นบอกว่าดิเตียนพระอริยเจ้า องค์นี้เป็นพระอริยเจ้า เราก็อ้วชาวบ้านเขาเชื่อกัน เราไปเห็นแล้ว โอ้โฮ พระอริยเจ้าเป็นอย่างนี้หรือ?

นี่เวลาหาเหตุผล ดิเตียนใจ คำว่าดิเตียนกับความไม่เชื่อมันคนละเรื่องนะ ถ้าไม่เชื่อก็คือไม่เชื่อใช่ไหม แต่ไม่เชื่อคนต้องหาเหตุผล ถ้าเหตุผลมันดิเตียน พอดิเตียน ดิเตียนคือหาเหตุผล หาเหตุผลก็หาเหตุผลทางลบ นั่นละมันจะเป็นเวร เป็นกรรม ฉะนั้นมันจะเป็นเวรกรรม ในพุทธศาสนามีปัญหาหลาย มีปัญหาหลาย ไม่มีปัญหาเลย พุทธศาสนาไม่มีปัญหาเลย เอ็งไม่เชื่อก็ได้ เอ็งทำตามอิสรภาพก็ได้ เอ็งทำอะไรก็ได้ แต่เวลาเอ็งเชื่อในพุทธศาสนาเป็นพุทธมามกะ ยอมตนเชื่อในพุทธศาสนา พุทธมามกะคือเชื่อในพระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์

ที่นี้พระธรรมๆ พระธรรมก็คือข้อห้าม ถ้าเราเชื่อแล้วเราก็ต้องปฏิบัติตัวตามนั้น ใจ ปฏิบัติตัวตามศีล ตามธรรม เพื่อใครล่ะ? ก็เพื่อความเจริญงอกงามของเราใจ ที่นี้เวลา

เราเชื่อแล้วเราปฏิบัติเราก็ต้องบังคับตัวเอง นี่บอกว่ามีปัญหาหลาย มีปัญหาหลาย มีปัญหาหลายเพราะกิเลส มีปัญหาหลายเพราะว่าจับกิเลสมันผูกไว้ พอกิเลสไม่ผูกมันก็สบายใจของมัน มันทำอะไรก็ได้ใจ ไม่นั่งภาวนาทุกคนบอกอย่างฉันนี่นะถ้าภาวนาเป็นพระอรหันต์แน่ๆ เลยละ ฉันทำได้ ใครก็คิด อย่างฉันนี่นะถ้าจะภาวนาเป็นพระอรหันต์แน่ๆ เลย ทำได้หมดแหละ แล้วไปนั่งแล้วทำได้ไหมล่ะ? พอไปนั่งจริงๆ เข้าทำไม่ได้หรอก

นี่ก็เหมือนกัน มันคิดว่ามันทำได้หมด กิเลสถ้าปล่อยมันสบายใจมันว่ามันทำได้หมด อะไรมันก็ทำได้ มันนั่งขึ้นมาเดี๋ยวมันจะเป็นพระอรหันต์เลย ถ้ามันนั่งขึ้นมาแล้วเดี๋ยวมันมีปัญหาเลยละ มันจะเกิดวิปัสสนาเลย มันจะแทงทะลุเลย มันจะเป็นพระอรหันต์ขึ้นมาพุงนี้เลย นี่เวลายันคิดนะ แต่เวลาพอไปนั่งเข้า พอนั่งสมาธิมันไม่ได้ตั้งใจมันแล้ว มันเริ่มต่อต้านแล้ว มันก็ไม่ได้ นี่ก็ไม่ได้ เราต้องมีธุระ ว่านั่งแล้วจะเป็นพระอรหันต์เลยเอาไว้ก่อน เดี่ยวไว้พุงนี้ค่อยนั่งก็ได้

ไอ้ที่ว่าจะเป็นพระอรหันต์ๆ ขอผัดวันประกันพุงไปแล้ว พอมันจะโดนผูกโดนมัดขึ้นมามันคิดคั่นเลย เวลาปล่อยให้มันอิสระขึ้นมา โอ๊ย มันเหยียบย่ำเลย แล้วมันถูกรูดด้วย พอนั่งสมาธิไปพุงนี้ก็เป็นพระอรหันต์ ทำไมทำไมไม่ได้ โธ่ ใครทำได้ก็ทำได้ ทุแก่่งไปหมดเลย อ้าว ก็จริงๆ พอจริงๆ เข้าแล้ว มันโดนผูกมัดมันแสดงออกแล้ว นี่พูดถึงว่าเวลาถ้ามันไม่ทำอะไรเลยมันก็จะสะดวกสบายของมัน กิเลสไม่ได้โดนผูก โคนมัดมันก็อยู่สุขสบาย แต่ถ้าเราเป็นพุทธมามกะ แล้วเราเป็นชาวพุทธเราอยากจะปฏิบัติขึ้นมา พอจะเอาจริงขึ้นมากิเลสมันคั่นแล้ว เราจะบอกว่าที่เราทุกข์ เรายากอยู่นี้ ลำบากอยู่นี้ไม่ใช่ธรรมะ เรื่องกิเลสทั้งนั้น

เวลากิเลสมันคั่นมันคั่นเราไม่บอกว่ากิเลสมันคั่นมันคั่นเลย เราบอกว่าปฏิบัติธรรมมันยุ่ง อู๊ย คนปฏิบัติธรรมวุ่นวายมาก ยิ่งหลวงพ่อนี้ตัวร้ายเลย อะไรๆ ก็ไม่ได้ เสียงดังก็ไม่ได้ กลูกกลีก็ไม่ได้ อะไรก็ไม่ได้ หลวงพ่อนี้ตัวร้ายเลย อ้าว นี่แหละเว้ยชาวสวน ชาวสวนเขาขุดร่อง เขาพรวนดิน เขาเตรียมดินของเขา เขาลงเมล็ดพันธุ์พืชแล้วเขาต้องดูแล เขาถูโรคของพืช เขาป้องกัน เขากันแมลงมันมากัดกินเมล็ดพันธุ์ ถ้ามันงอกขึ้นมาแล้วเขาก็มองสังเกตว่ามันมีเชื้อราไหม?

นี่ไงเขาคูสวนแปลงของเขา เขาผิดตรงไหน หลวงพ่อเป็นเจ้าของสวน วัดนี้เป็นเจ้าของสวน คุณแลสวน แล้วคอยดู คอยดูแมลงมันจะมากัด มากินของมัน แล้วเอ็งยังไม่รู้ตัวเลยนะ เอ็งเป็นเมตตีคพันธ์ ปลูกลงไปแล้วมันจะให้แมลงมันมากัดกินซะใหม่ แล้วเวลาเขาคอยดู คอยดูแลก็บอกว่าหลวงพ่อนี้ หลวงพ่อนี้ยุ่งน่าดูเลย หลวงพ่อนี้ เออ ยังไม่รู้ตัวหรือ ถ้าวัดไหนรู้ตัวแล้วเอ็งจะรู้ นี่พูดถึงว่าถ้าเราไม่ได้ประพฤติปฏิบัติก็อย่างหนึ่ง เวลาเราจะประพฤติปฏิบัติก็ผูกโกรธ ความโกรธมันเผาผลาญเรามาก ความโกรธมันเผาผลาญเรา

คำว่าความโกรธมันเผาผลาญเรามาก ระยะเวลาปฏิบัตินะ เขาให้เมตตาคณ เมตตาคณ ถ้าเราเมตตาคณแล้วนะ เราเมตตาคณได้นะจบเลย แต่ส่วนใหญ่คนเราเมตตาคณไม่ค่อยได้ มันเลยมองออกใจ เพราะเมตตาคณคืออะไรล่ะ? เราไม่เห็นเราใจ แต่ไปเห็นตัณหา ความทะยานอยาก อยากไปกว้านเอาทุกๆ สิ่งข้างนอก แต่ไม่เห็นตนเองเลยว่าเอ็งมีความจำเป็นต้องใช้ใช้อย่างนั้นจริงหรือ? เอ็งมีความจำเป็นต้องไปกว้านโลกทั้งโลกเป็นของเอ็งคนเดียวนี้จริงหรือ?

เวลามันไม่เห็นตัวมันหรือ แต่ถ้าเมตตาคณนะมันมีปัญหาขึ้นมาซะ เฮ้ย เอ็งคนเดียวนี้เอ็งจะเอาโลกทั้งโลกเป็นของเอ็งคนเดียวหรือ? มันสลัดเลยนะ ให้เมตตาคณนะ ความโกรธก็เหมือนกัน ความโกรธมันเกิดมาจากไหนล่ะ? เกิดมาเพราะขาดสติ คำว่าขาดสติก็คือลืมตน เราจะบอกว่าลืมตัวเองล่ะ คนลืมตัวมันเดินออกไปมันก็ลืม เพราะมันไม่มีสติของมัน นี่ก็เหมือนกัน เวลาความโกรธขึ้นมันเกิดเพราะอะไรล่ะ? เกิดเพราะเราได้ยินเสียงกระทบ แต่เราขาดสติมันถึงเกิดเป็นไฟขึ้นทันที แต่ถ้าเรามีสติเราเมตตาคณ เราสู้จักตน

ไอ้คำพูดมันอยู่ข้างนอก เห็นไหม มันจะพูดก็พูดอยู่ข้างนอก เพราะกูไม่เอา กูไม่ฟัง กูฟังก็สักแต่ว่าตกรตรงนั้น เสียงสักแต่ว่าเสียง ไม่เกี่ยว มันจะว่าอะไรก็ว่าไป ว่าไปเถอะ ถ้าเราเมตตาคณ เราเห็นตนนะ แต่นี่ไม่เห็นตนใจ เราเห็นแต่ในตำรา บอกว่าเมตตาคณเราก็คิดเอา นึกเอา กูนี่เมตตาคณ โกรธๆ ก็ว่ารักตัวเองหมดแหละ แต่พฤติกรรมมันไม่ใช่ ถ้าพฤติกรรมจะใช่นะ ความโกรธก็คือความโกรธใจ

ความโกรธก็คือความโกรธ แต่ความโกรธมันเกิดขึ้นจากอะไรล่ะ? เกิดขึ้นมาจากเสียงกระทบใจใหม่ เกิดขึ้นมาจากเสียงกระทบ เกิดขึ้นจากความไม่พอใจของเราใจใหม่

ไม่มีอะไรกระทบเลย นั่งอยู่นี้ไม่พอใจ ไม่พอใจ นั่งอยู่นี้ไม่พอใจ แล้วไม่พอใจมันเกิดบนอะไรล่ะ? เพราะเราลืมตนไง เพราะไม่รู้จักตนมันก็เกิดใจ แต่ถ้าเราเมตตาคณ เรามีสติอยู่นะ อ้าว ไม่พอใจอะไรล่ะ? ไม่พอใจอะไร? จะบ้าแล้วใช่ไหม อะไรก็ไม่พอใจ ไม่พอใจแม้แต่นั่งอยู่นี้ ไม่พอใจแม้แต่ความไม่พอใจนี้ จะบ้าแล้วหรือ? ถ้ามันทันตัวเราไง เมตตาคณอื่นมาทั่วแล้ว เมตตาคณเขาหมดเลย แล้วเมตตาคณบ้างไหม? เมตตาคณหัวใจเราบ้างหรือเปล่า ตัวเรานี้เมตตามันบ้างหรือเปล่า

นี่โยมศรัทธาโยมก็เมตตา เพราะโยมเมตตาคณโยมถึงมาประพฤติปฏิบัติกันไง เพราะเราใฝ่ดี หวังดี อยากได้ดี นี่ก็เป็นพิธีกรรมไง เห็นไหม หลวงตาท่านบอกว่าปฏิบัติพอเป็นพิธีกัน เดียวนี้กำลังห่อมากปฏิบัติ ปฏิบัติพอเป็นพิธี มันไม่เอาจริงใจ มันไม่เข้าสู่ความจริงใจ ถ้าเข้าสู่ความจริงมันจะเห็นอย่างที่เราพูด ให้เมตตาคณ ให้เมตตาคณ บอกตัวเองเลยฟันไฟทั้งนั้น ไปหยิบฉวยมาทำไม เราโกรธนี้มันโกรธมาจากไหนล่ะ?

นี่พูดถึงเขาพูดเองไงว่าหลวงพ่อก็มีอะไรช่วยบอกด้วย เราจะบอกว่าสัจจะมันเป็นแบบนี้ แต่ แต่เวลาคนที่อ่อนด้อย การอ่อนด้อยทางปัญญา การอ่อนด้อย พละคือกำลังของใจ ใจยังอ่อนด้อยอยู่มันหาตัวตนไม่เจอหรือ ถ้ามันหาได้มันก็หาได้สภาวะแวดล้อมคือความคิด ความคิดเป็นเงาเงา ความคิดเกิดจากจิตไม่ใช่จิต ถ้าความคิดเป็นจิต จิตเป็นความคิดนะ เวลาเราหยุดคิด หรือเราไม่ได้คิดเรื่องอะไรเลย ทำไมจิตมันยังอยู่ล่ะ?

ความคิดไม่ใช่จิตนะ แต่ความคิดเกิดจากจิต แล้วความคิดเกิดจากจิตเท่านั้น เกิดจากพลังงานที่มีชีวิตนี้เท่านั้น ความคิดไม่ได้เกิดจากขอนไม้ ความคิดไม่ได้เกิดจากแร่ธาตุ แร่ธาตุคิดไม่ได้ แม้แต่สิ่งมีชีวิตต้นไม้มีวิญญาณครอง มันยังมีความรู้สึก แต่มันไม่มีความคิด นี่ความคิดเกิดจากจิต ถ้าความคิดเกิดจากจิต เห็นไหม ถ้าความคิดเกิดจากจิต ถ้าเราเห็นแค่ความคิดเรา เรารับรู้ได้แค่ความคิดเราไง เพราะเรายังไม่เคยทำสมาธิไง เรายังไม่เคยสงบเข้ามาถึงตัวเราไง ถ้าสงบเข้ามาถึงตัวเรา เราจะเห็นตัวเรา ถ้าเห็นตัวเรา พอเราเห็นตัวเรานี้เราเข้าใจแล้ว เข้าใจว่า อ้อ ตัวตนมันอยู่ตรงนี้นะ

ถ้าสติมันทันตรงนี้ เวลาครูบาอาจารย์ท่านประพฤติปฏิบัติถึงที่สุดแห่งทุกข์ เห็นไหม สติเป็นอัตโนมัตติ เพราะ เพราะเวลาจะขยับสติมันพร้อมใจ ถ้าไม่ขยับมันก็อยู่ธรรมดา นี่วิมุตติ มโนมิงปี นิพพินทะติ เวลามันจะแสดงตนขึ้นมาไง จะแสดงตนต้องมีมโน ถ้าไม่มีมโนมันจะแสดงตนขึ้นมาไหม? นิมโนเจตนาหารัง อาหารที่ว่ามันจะเสวยไง ผู้ที่

มีสติพร้อมเขาพร้อมอยู่นั่น มันไม่ใช่สติเช่อย่างเรานี่หรือค ตาแป๋วๆ บอกว่ามีสติพร้อม สติอะไรของมึง สตินุ่น ถ้าเห็นอย่างนั้นนะ

นี่พูดถึงถ้าผู้ที่ปฏิบัติถึงที่สุดแห่งทุกขั แต่ของเราเนี่เราเห็นใจมากนะ เราเห็นใจมากกว่าชีวิตทั้งชีวิตเราจะต้องเดินหน้าไปทั้งชีวิต แล้วมันจะมีผลกระทบกับชีวิตเราทั้งชีวิต ถ้ามีผลกระทบเราทั้งชีวิตให้เมตตาคณให้มากๆ ถ้าเมตตาคณ เมตตาคณแล้วตั้งสติไว้ระลึกพุทโธไว้ พอมันเข้ามาสู่ความสงบมันเหมือนเราเข้าไปพักในบ้านของเรา แล้วเราต้องออกมาเผชิญกับโลก เราต้องอยู่กับโลก ฝึกหัดอย่างนี้ แล้วเวลาสติมันคืนนะ ถ้าวันไหนมีสติ มีปัญญา อะไรมันก็คิดเป็นผลบวก สวยงามไปหมด แต่วันไหนจิตมันเสื่อม อะไรเขาพูดดีๆ ก็โกรธเขานะ เขาพูดชักชวนไปดีก็โกรธเขานะ เวลาทำล้งใจเราไม่ดี

เราจะบอกว่ามันมีดี มีเลื่อมใส มีดี มีเลว จิตใจเราเนี่เดี๋ยวมันก็ดีขึ้น เดี๋ยวมันก็เลวลง ถ้าจิตใจเลวลงความโกรธมันก็เข้าง่าย จิตใจเราดีขึ้นความโกรธก็เข้ามาไม่ถึงเรา แล้วเราก็หัดภาวนาของเราไป พูดถึงความโกรธนะ เวลามันมีความโกรธเราหลีกเลี่ยงไม่ได้ในชีวิตประจำวัน แต่ปัจจุบันนี้เราใช้ปัญญาอบรมสมาธิ เวลามันคิดมันเผาผลาญหัวใจของเรา เราารู้เลยว่ามันจะตกต่ำ ตกต่ำกว่าภพของมนุษย์อีก ตกต่ำ เพราะอะไร? เพราะจิตใจมันหนัก ความโกรธมันเหมือนก้อนหิน แต่ถ้าเวลาเป็นบุญกุศล บุญกุศลมันเบาความสุขมันเป็นความเบา มันจะลอยขึ้น แล้วถ้าเราใช้ปัญญาบ่อยๆ เข้ามันถึงเห็น

ถาม : ระยะหลังนี้เวลาความโกรธเกิดขึ้นมันรู้อยู่ที่บริเวณหน้าอก มันกรุ่นๆ

ตอบ : ใ่อันนี้มันพยายามหาเหตุผล วางเลย มันจะเป็นสิ่งใดก็แล้วแต่ณะมันเป็นนามธรรม เราวางได้ ถ้าแบบว่ากรุ่นๆ เราก็จะไปจับตรงกรุ่นๆ นั้นบอกว่าเพราะมันโกรธจากตรงนี้ เพราะมันโกรธจากตรงนี้ก็พยายามจะทำตรงนี้ไม่ให้มี มันจะได้ไม่โกรธไง มันจะไม่โกรธ เวลาเข้ามาพักมันว่างมันก็จะไม่โกรธ เดี๋ยวมันเลื่อมมันก็ไปโกรธอีก มันยังแก้ไม่จบหรือค ถ้ามันแก้จบพระอนาคามีนุ่น แก้ไม่จบ นี้เพียงแต่ว่าเรามีสติปัญญา รักษาของเราไว้ รักษาของเราไว้แล้วเดินหน้าปฏิบัติต่อเนื่องไปเรื่อยๆ แล้วมันจะเบาลง มันจะเบาบางลง เบาบางลงเพราะมันมีธรรมเป็นที่พึ่งอาศัยไง มันมีความสงบระงับเป็นที่พึ่งอาศัย

มันมี เห็นใหม่ นี่เวลาทำสมาธิขึ้นมามันมีบ้าน มีเรือน มีที่พัก เวลาจิตเข้าไปพัก ไปพอนขึ้นมาถึงกำลังแล้ว เวลามันจะกระทบกับความโกรธมันก็วางได้ อืม เอาไว้ก่อนๆ เอาไว้เวลาจิตใจเราเข้มแข็งแล้วนะเดี๋ยวได้เผชิญหน้ากัน ถ้าเวลาจิตใจเข้มแข็งแล้วนะเดี๋ยวจะปราบปรามกัน เวลาจะปราบปรามกัน เวลาจะถอดถอนกันมันต้องไปถอดถอนที่ กามราคะ ปฏิฆะ ปฏิฆะคือข้อมูล คือความชอบและไม่ชอบ สเปคของใจ รูปแบบของใจ โครงสร้างของใจแต่ละคนไม่เหมือนกัน โครงสร้างของใคร โครงสร้างของมัน จิตสงบแล้วเข้าไปถึงโครงสร้าง แล้วจะไปทำลายโครงสร้างอันนั้น ถ้าไปทำลายโครงสร้างอันนั้น นั่นแหละความโกรธจะจบลงตรงนั้น แล้วพอมันละเอียดเข้าไปมันก็จะไปส่องใส เป็นส่องใส เสร้าหมองมันก็เป็นไฟสุมขน

จิตเดิมแท้ที่ส่องใส จิตเดิมแท้หมองไปด้วยอุปกิเลส จิตเดิมแท้ส่องใส จิตเดิมแท้ข้ามพ้นกิเลส มันจะไปเส้าหมอง ไปส่องใสกันอยู่นั้น ความโกรธมันก็จะเบาบางลง มันก็จะเป็นเรื่องความส่องใส เสร้าหมองอยู่นั้น อันนี้ความทุกข์อันละเอียด ฉะนั้น อันนี้ถ้ามันกรุ่นๆ อันนั้นวางไว้ พิจารณาของเราต่อเนื่องไป มันอยู่ที่ความถนัดใจใหม่

ฉะนั้น

ถาม : ในเวลานี้ผมเฝ้าอยู่ ไม่ให้มันคิดโดยใช้สติปัญญาอบรมสมาธิ แต่ยังไม่รู้วิธีดับกรุ่นๆ อันนี้ ผมคิดว่าถ้าดับไฟตัวนี้ได้จะดีกว่าไปเฝ้าของมัน

ตอบ : การไปเฝ้าคือการใช้ปัญญาแล้วถ้าการดับ การดับดับอย่างไร? เห็นใหม่ เขาว่าเกิดดับๆ อะไรเกิด? เวลาเกิดนี้ทุกข์ร้อนนัก เวลาดับงง เงียบหายไปเลย อะไรเกิด อะไรดับ เราใช้ปัญญาใคร่ครวญของเราไป เอาตามความเป็นจริงไง เอาตามความเป็นจริง เอาความรู้จริง เอาความเห็นจริง เราพิจารณาของเราให้เห็นชัดเจนของเรา เรื่องของความโกรธ เวลาเราไม่โกรธนะมันก็เอาเครื่องมาล่อ เวลาเราตั้งท่าจะโกรธมันมันก็หลบหลีก มันยังไม่เผชิญกับความจริง ไม่ใช่เป็นอริยสัง

ถ้าเป็นอริยสัง การพิจารณากาย เวทนา จิต ธรรมนั้นแหละ พิจารณาเป็นขั้นเป็นตอนเข้ามา โสคาบันพิจารณาแล้วทั้งกายนอกเข้ามา พอทั้งกายมันสมุจเฉทปหานทั้งกายนอกเข้ามา พิจารณากายเข้าไปมันก็จะไปธาตุ ๔ เป็นธาตุเข้าสู่ธรรมชาติ เข้าสู่สภาวะ

เดิมของเขา เวลามันขาดเข้าไปแล้วเข้าไปถึงตัวจิตมันจะไปเกิดอสุภะที่นั่น ถ้าเกิดอสุภะที่นั่น นั่นละอสุภะ อสุภะ

อสุภะคือความลุ่มหลง อสุภะ อสุภะคือคุณธรรม คุณธรรมเพราะอะไร? คุณธรรมเพราะจิตมันสงบ จิตมันสงบแล้วมันมีคุณธรรม มันไปเห็นกายมันถึงไปเห็นอสุภะ เพราะอสุภะมันเป็นสังขะ สังขะเพราะอะไร? เพราะสรรพสิ่งในโลกนี้มันจะสวยสดงดงามขนาดไหนมันต้องเสื่อมสภาพ มันต้องแปรปรวน พอแปรปรวนก็เป็นอสุภะ อสุภะคือมันทำลายตัวมันเอง ถ้าเห็นอย่างนั้นได้เพราะมีคุณธรรม ถ้าไม่มีคุณธรรมมันเห็นเป็นอสุภะ เพราะอสุภะมันชอบอยู่แล้ว มันเป็นทางไหลลื่นของกามอยู่แล้ว มันว่าอสุภะดีงามไปหมด ชอบไปหมด รื่นเริงไปหมด แล้วไม่มีอะไรจริงเลย เป็นอสุภะๆ ไปแก้กันที่นั่น ถ้าจับที่นั่น เห็นไหม นั่นละมันถึงดับได้ ถ้ามันเกิดดับๆ มันเกิดดับอย่างไร?

ฉะนั้น เขาบอกว่าขออธิบายวิธีการดับความโกรธ ดับความโกรธก็เมตตาคนเมตตาไว้มากๆ เนาะ จะดับความโกรธ ดับชั่วคราว ดับอารมณ์ ดับอารมณ์ชั่วคราว มันไม่ได้ถอดถอนต้นเหตุ ต้นเหตุคือภวาสวะ คือภพ คือสถานที่เกิด ความคิดเกิดจากจิต แล้วถ้ามันไปทำลายมันไปทำลายที่จิต ไปทำลายที่จิตมันทำลายโครงสร้างของมันหมดเลย ทำลายโครงสร้าง กิเลสมันออกหากินไม่ได้ เพราะกิเลสมันออกทางธาตุ ๔ ชั้น ๕ ไปเพื่อหาผลประโยชน์ของมันใช้ใหม่ พอมันทำลายโครงสร้างแล้วจิตมันก็เก๋ๆ เงินๆ มันไปไม่ได้

เราตัดถนนหนทางหมด เราตัดหมดเลยมันไปอยู่ในคอกาของใจ มันจะหดสั้นเข้าไปอยู่ที่ตัวมันเอง มันไปไม่ได้แล้วเพราะเราตัดถนนหนทาง เราทำลายโครงสร้างหมดแล้ว แล้วเราก็ทะลอมเข้าไปสู่ตัวมัน แล้วพิจารณาถึงที่สุด ตรงนั้นไปแก้กันที่นั่น นี่แก้กันโดยการปฏิบัติโดยแท้จริงนะ แต่สำหรับผู้ที่ปฏิบัติเราแก้ด้วยสติ ด้วยสติ ด้วยปัญญาของเรา เราดูแลรักษาของเรา เพื่อประโยชน์กับเรา ดูแลรักษาก็คือการภาวนาไปนี้แหละ ระยะเวลาไง ระยะเวลาว่าง ระยะเวลาที่เราจะปฏิบัติ ระยะเวลาที่เราต่อสู้กับกิเลส มันมีระยะเวลา เราต้องสู้กับมันนะ ใครสู้มาก สู้บ่อยได้ขนาดไหนจะเป็นสมบัติของคนๆ นั้น

เราทำบุญกุศลเราสละไปเท่าไรมันเป็นทิพย์ เป็นทิพย์เพราะอะไร? เพราะเราเป็นคนให้ เราเป็นคนสละออกไปเรารู้หมดเลยเราสละไปเท่าไร เราสละไปที่ไหน สละอย่างไร นี่มันเป็นทิพย์ เป็นทิพย์เพราะอะไร? เพราะมันฝังอยู่ที่ใจเรา คนอื่นไม่รู้อะไรกับ

เราห rokok นี้เราสละ ปฏิบัติก็เหมือนกัน ปฏิบัติถ้าเราถากเราถางได้มากน้อยขนาดไหน ปฏิบัติที่เราต่อสู้มากน้อยขนาดไหน นั่นล่ะเป็นสมบัติของเรา สมบัติของเรา ระหว่างที่เราต่อสู้ ระหว่างที่เราปฏิบัติ ระหว่างที่เรากำลังพิจารณาอยู่ นี่สมบัติของเราๆ

สมบัติถ้าเป็นอกุศลธรรม เป็นโศคาบันก็เป็นสมบัติของเรา คนอื่นไม่รู้เรื่องกับเราห rokok เราสู้ของเราคนเดียว ถ้าปฏิบัติขึ้นไปเป็นสกิทาคามี เป็นอนาคามี นี่เรารู้ของเรา เป็นปัจเจกตั้ง เป็นสันตสิทธินิโง เว้นไว้แต่ครูบาอาจารย์ที่ท่านปฏิบัติมาแล้ว ท่านเคยผ่านมาแล้วท่านรู้ เราเคยผ่านมาแล้ว เราเคยผ่านอำเภอนี้ ตำบลนี้มาแล้ว เวลาเขาผ่านมาก็ผ่านอำเภอบ ตำบล เดียวกับเรา ทำไมเราจะไม่รู้ นี่เป็นเส้นทางเดียวกัน ถ้าเราปฏิบัติ นี่พูดถึงว่า ผลการปฏิบัติเป็นผลของเรา เป็นประโยชน์กับเราไร ถ้าเป็นประโยชน์กับเรา อันนี้เป็นประโยชน์กับเรา

นี่พูดถึงว่าการดับฝัน ดับไฟ เขาถามมาเลยล่ะ

ถาม : หลวงพ่อ มันเป็นฝัน เป็นไฟ แล้วจะดับมันอย่างไรล่ะ? ทุกข์มากเลย

ตอบ : ทุกข์มาก แก้ไขอย่างนี้ ให้เมตตาดน ให้หาตัวเราเองได้ เราเมตตาดนนะ คุมที่ใจเรานะจบหมดเลย ช้างนอกมันเกี้ยวๆ เงินๆ มันอยู่ข้างนอก มันอยู่นอกบ้าน เราอยู่ในบ้าน เปิดแอร์ด้วยเย็นสบาย มันอยู่ข้างนอกให้มันตากแดด ใครมาด่ามาว่า ใครจะมาเสียดสีให้มันตากแดดอยู่ข้างนอกนูน เราเข้าบ้านเปิดแอร์เย็นฉ่ำ นี่รักษาอย่างนี้ เย็นฉ่ำมันเย็นฉ่ำจนจิตมันดินะ ถ้าจิตไม่ดิมันก็ร้อน "อ้อนี่พูดถึงว่าเราทำอย่างไร"

นี่คำถามสด

ถาม : ลูกของหนูอยากมีเงินไว้ทำบุญ แต่ไม่มีโอกาสได้เงินใดๆ เลย หนูจึงแนะนำลูกให้นั่งภาวนาและจะให้เงินเพื่อเอาไปทำบุญ จำนวนมากน้อยขึ้นอยู่กับระยะเวลาที่อดทนนั่งและสละเวลาอันมีค่าของลูก ลูกหนูชอบนั่งภาวนาอยู่แล้ว แต่ไม่เป็นกิจจะลักษณะ และไม่สม่ำเสมอทุกวัน เลยหวังจะได้บุญจากลูกภาวนาบ้าง แต่ลูกไม่ยอมเพราะคิดว่ามันไม่ดีค่ะ

ถ้าทำบุญช่วยเหลือญาติให้เขาหลุดจากการยึดติดและทุกข์ในใจในทรัพย์ แต่เป็นเงินเยอะมากสำหรับหนู ถ้าถือการทำบุญนี้ถวายพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์จะถือว่าเป็นบุญเท่ากับทำบุญศาสนาหรือไม่คะ

ตอบ : โอ้โฮ ๒ ประเด็นนะ ประเด็นหนึ่งเรื่องลูกก่อน เรื่องลูกนี้ เด็กนะหรือธรรมชาติของมัน เวลาถ้าจิตมันใสสะอาด เขาเรียกว่าไร้เดียงสา ถ้ามันมีบุญวาสนามา ถ้ามันนั่งของมันนะมันลงสมาธิง่าย ๆ เลยละ เพราะมันไร้เดียงสาไง มันคิดโดยตรงๆ ถ้าทำได้จริงมันก็ได้จริงของมัน แต่พอมันโตขึ้นมาปั๊บมันอยู่กับเพื่อน เข้าสังคมแล้ว มันต้องเท่าทันสังคม มันก็เริ่มคิดพอกหางหมูจิตแล้ว แล้วพอภาวนาไปมันจะยากขึ้นเรื่อยๆ

ส่วนใหญ่เวลาดีดึตตอนเด็กๆ เพราะเราเคยเห็นเด็กภาวนาคิดนี้ดีมากเลย แต่โตขึ้นมาแล้วนะเขาก็ยังคบเพื่อนคบฝูงของเขาเป็นธรรมดา เด็กๆ มาหาเราเนี่ยเราจะแจกที่ออฟที่แจกทุกๆ อย่างเลยเพื่อให้มันฝังใจมันไป เพราะ เพราะระยะเวลาโตขึ้นมามันต้องคบเพื่อนมัน มันต้องโตขึ้นมา มันจะอยู่กับเราไม่ได้ ถ้ามันอยู่กับเรานะมันจะไม่มีปัญญา มันจะไม่ทันสังคม เด็กทุกคน มนุษย์ทุกคนต้องมีการศึกษา ต้องมีปัญญาเพื่อไว้ประกอบสัมมาอาชีพะ ถ้าเขามีสัมมาอาชีพะเพื่อเลี้ยงชีพของเขา ชีพในปัจจุบันนี้สำคัญ แล้วถ้าเขาเลี้ยงชีพในปัจจุบันนี้ได้ แล้วถ้าเขาฝึกใฝ่ในการประพฤติปฏิบัติ เขาฝึกใฝ่โดยทรัพย์ของเขาโดยอีกชั้นหนึ่ง นั่นเป็นสมบัติ เป็นคุณประโยชน์กับเขามาก

เริ่มต้นต้องให้เขามีการศึกษา ต้องมีการเล่าเรียน ต้องให้เขาเอาตัวรอดของเขาได้แล้วถ้าเราจะปลูกฝัง ปลูกฝัง เห็นไหม คุณตอนนี้เขายังปลูกฝัง เขาพยายามจะดึงศีลธรรมจริยธรรมกลับมาสู่เด็ก เด็กสมัยปัจจุบันนี้เขาพยายามจะปลูกฝังให้เด็กเป็นเด็กดี แล้วเด็กมันร้องกันอยู่นี้มันร้องอะไรนะ ไร้กินความสุข หนอยากเห็นผู้ใหญ่ไม่ทะเลาะกัน หนอยากเห็น ผู้ใหญ่มันเป็นตัวอย่างไง เขาพยายามฝึกฝน เขาพยายามปลูกฝังศีลธรรมให้มันเข้าไปสู่ในใจ ถ้าเข้าสู่ในใจสังคมจะร่มเย็นเป็นสุข

ถ้าร่มเย็นเป็นสุขอันนั้นเพราะความปลูกฝังของผู้ใหญ่เรา แต่เด็ก ถ้าเด็กของมันนะมันก็ต้องทำของมันตามประสามัน ตามประสา ต้องตามประสาเพราะเด็กมันโตขึ้นเด็กมันโตขึ้นมันต้องมีเพื่อน แล้วพอมันมีเพื่อน เห็นไหม อยู่กับพ่อกับแม่มันก็ด้วยสายเลือดมันก็อยู่ในโอวาท ไปอยู่กับเพื่อนเพื่อนจะบอกเลย มึงนี่โง่ ไปฟังพ่อแม่อยู่ได้

พวกเราเว้ยฉลาด เวลามันคุยกันนะ พวกเราเว้ยฉลาด เฮ้ย ไปเที่ยวด้วยกันดีกว่า อย่าไปเชื่อแม่มึง แม่มึงให้กลับบ้านไม่ดีหรอก มันไปแล้ว แต่เราก็ฟังใจของเราไว้ใจ

เขาบอกว่าเขาเลี้ยงลูกเป็นเพื่อน เพราะเพื่อนพูดอย่างนั้นแม่ก็พูดได้ แม่ก็พูดได้ มีเหตุผลแม่ก็พูดได้ ถ้าเราเป็นเพื่อนกับเขา เราสนิทคุ้นเคยกับเขา ให้ทุกอย่าง อันนี้พูดว่าความหวังใจ เราจะคาดหวังอย่างที่พูดเมื่อกี้ โอ๊ย ภาวานาไม่ได้หรือ? ใครๆ ก็ทำได้ นั่งคินนี้ พรุ่งนี้เป็นพระอรหันต์เลย

นี่ก็เหมือนกัน ก็คาดหวังเรายังภาวานาไม่ได้เลยแต่จะให้ลูกเป็นพระอรหันต์ จะให้มันภาวานาให้ดี มันก็ว่าศาสนาของคน ชีวิตของเขา เขาต้องเป็นอิสระของเขา ชีวิตของเราเราก็ออยากจะพ้นจากทุกข์ ชีวิตของเขาเราก็ดูแล เราเป็นแม่ ใครไม่อยากจะให้ลูกเป็นคนดี ทุกคนอยากให้เป็นคนดีหมดแหละ เราทุ่มเทเต็มที แต่ก็ไม่ใช่ว่าขีดเส้นให้เดิน เราไม่ใช่ขีดเส้นอย่างนี้ให้เดิน นี่เราก็หวัง ถ้าเขาโตขึ้นมาเขาปฏิบัติได้ เขามีความสุขได้ สาธุ แต่เราขีดเส้นมันเป็น พอขีดเส้นนะ พอมีเส้นปั๊บนะมี ๒ ฝ่ายแล้ว เขากับเราแล้ว ทะเลาะกันเรื่องเส้น

แต่เราไม่ขีดเส้น ยกเส้นทิ้งเลย ขอให้เป็นคนดีเนาะ ขอให้มีความสุข นี่ฟัง ปลุกฝังเขาให้เป็นคนดี แล้วถ้าเขาปฏิบัติได้เรื่องของเขา นี่พูดถึงเรื่องการปฏิบัติ เขาก็อยากปฏิบัติอยู่แล้ว เขาก็ปฏิบัติตามกำลังของเขา เขาก็ส่งเสริมเขา แล้วถ้าเขาไปเจอของดีเอง โอ้โฮ เขาชวนขวาย นี่พูดถึงการปฏิบัติ พูดถึงเงิน เขาไม่มีรายได้ทางอื่นเลย โอ้โฮ เวลาให้สตางค์ไปกินขนม เด็กมันยังหยอดใส่กระปุกนะ แล้วมันก็แคะกระปุกมาถวายหลวงพ่อ ดินน้ำมันให้เป็นกระปุกเลย เงินส่วนตัวของมันเลยนะ เด็กๆ หลายคนมันแคะกระปุกมาถวายหลวงพ่อ เพราะอะไรรู้ไหม? เวลาทำบุญเด็กมันพูดนะ เงินของหนู ไม่ใช่เงินของแม่

เวลาทำบุญ ทำบุญแทนแม่ใจ แม่ให้ทำบุญนะมันก็ทำบุญ นี่เงินของแม่ อันนี้เงินของหนู เพราะแม่ให้หนูมาแล้ว หนูใส่ออมสิน แล้วหนูก็แคะของหนูมา นี่บุญของเขาหลายคน ถ้ามันโตขึ้นมาเขาบอกว่า เขาไม่มีเงินจะทำบุญเลย เขาอยากทำบุญ คนทำบุญนะ ทำทานร้อยหน พันหน ไม่เท่ากับถือศีลบริสุทธิ์หนหนึ่ง ถือศีลบริสุทธิ์ร้อยหน พันหน ไม่เท่ากับทำสมาธิขึ้นมาได้หนหนึ่ง ทำสมาธิร้อยหน พันหน ไม่เท่ากับปัญญาญาณขึ้นมาหนหนึ่ง

นี่ในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วการทำบุญต้องวัดกันด้วยเม็ดเงินหรือ? ไม่ได้วัดกันด้วยการปฏิบัติบูชาบ้างหรือ? เราปฏิบัติบูชาของเรา เราปฏิบัติของเรา แล้วบุญหรือบาปใจเรารู้อยู่แล้ว ทำไมต้องไปวัดบุญกันด้วยตัวเลขอันนั้นเชียวหรือ? เพราะวัดบุญกันด้วยตัวเลข เอาสายสะพายกันไ้ ทางโลกเขาถึงได้มีการประชาสัมพันธ์ ทำบุญแล้วเดี๋ยวเราจะทำเรื่องขอความดี ความชอบไป

ความดี ความชอบอันนั้นกับบุญเอ็งเอาอะไรวะ เห็นไหม นี่ว่าทำบุญทิ้งเหวๆ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนให้ทำบุญทิ้งเหว ทำแล้วจบ ทำแล้ว ทำบุญเพื่อสร้างบารมี สร้างความเข้มแข็งของใจ ถ้าใจเข้มแข็งนะ มานั่งภาวนามันนั่งภาวนาได้ ถ้าเราไม่มีทานเป็นตัวหนุนนะ นี่ทาน สีล ภาวนา เวลาสามเส้า เราตั้งหม้อไว้บนสามเส้านั้น เวลาหุงข้าวจะมันจะสุก ถ้ามีสองเส้า บางคนขาดบารมี อยากรู้อภาวนาจะไป

มีลูกศิษย์มาหา เขาบอกว่าทานไม่สำคัญ เพราะเขาศึกษาทางฝ่ายมหายานบอกทานนี่เรื่องเล็กๆ เล็กมาก เราปฏิบัติบูชาสุดยอดๆ แล้วเขานั่งสมาธิไป พอนั่งสมาธิไปนะ เขาไปเห็นกามราคะ เขาบอกเขาสู้ไม่ได้ เขาไปให้กามราคะเหยียบย่ำ แล้วเขาก็มาหาเรา หลวงพ่อ นั่งไปเจอกามนะเหมือนกับเอาหน้าให้มันชก ยื่นหน้าไปให้มันชก สู้มันไม่ไหว เราก็อถามว่าแล้วไหนมึงบอกว่าทานไม่สำคัญไฉน มันเป็นสามเส้า ทาน สีล ภาวนา มันมีผู้ปฏิบัติคนหนึ่งเขาบอกว่าเขาหล่อพระพุทธรูป ๒ องค์ องค์หนึ่งเขาไว้ทางภาคเหนือ องค์หนึ่งเขาไว้ทางภาคใต้ แล้วเวลาเขาภาวนาไปนะปัญญาเขาเกิด เห็นพระพุทธรูปองค์นั้นมาช่วย มันมีนะ

ฉะนั้น พูดอย่างนี้ก็ไม่ใช่ว่าพูดให้ตั้งใจทำงานจนต้องควักกระเป๋า ฉีกกระเป๋า คำว่ากระเป๋าถายก็ไม่ใช่ เราต้องมีปัญญาสิ ไม่ใช่ว่าต้องควักกระเป๋า คำว่ากระเป๋า ฉีกกระเป๋า เลย อู๊ย จะสร้างบารมี พระพุทธเจ้าก็ไม่ได้สอน พระพุทธเจ้าบอกหาเงินได้แล้วเก็บไว้ทำทุนสสิ่งหนึ่ง เลี้ยงพ่อ เลี้ยงแม่สสิ่งหนึ่ง เอาไว้ใช้จ่ายสสิ่งหนึ่ง ที่เหลือค่อยส่งคืน ที่เหลือๆ เขาให้ดำรงชีวิตนี้ให้มันสมฐานะให้ดำรงชีวิตนี้ได้ ดำรงชีวิตนี้ได้ คนมีปัญหาขึ้นมาเขาก็ภาวนาของเขา คนที่ไม่เห็นการทำทานเลย พอปฏิบัติไปแล้วอุปสรรคเขาก็มีอุปสรรค ไอ้คนที่ทำทานๆ เลย ทำทานจนไม่ภาวนาเลย ทำทานจนทานจะท่วมหัวอยู่

แล้วมันยังภาวนาไม่เป็นอยู่เลย อันนั้นก็เป็นอุปสรรค มัชฌิมาปฏิปทา อะไรสมควร ไม่สมควร

นี่พูดถึงการว่าลูกหนูเขาอยากภาวนา แต่เขาไม่มีเงินทำบุญ โอ้โฮ ศาสดาองค์ใหม่ คิดเองเออเองหมดเลย ศาสดาดีขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอยู่ในตู้พระไตรปิฎก ใสนี้ก็คิดเองหมดเลย แล้วขีดเส้นเดินให้เป็นอย่างนี้เลย มันไม่ใช่หรอก ไม่ใช่ ทำด้วยความสมดุลงานะ ลูกมันยังมีความคิดดีๆ เลย อ้าว ทีนี้

ถาม : ถ้าเราจะช่วยเหลือญาติให้เขาหลุดจากการยึดติดในทุกข์ในเรื่องทรัพย์ แต่เป็นเงินเยอะมากสำหรับหนู ถ้าถือว่าการทำบุญนี้ทำถวายพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ หรือถือว่าได้บุญเท่ากับทำบุญกับศาสนาหรือไม่คะ

ตอบ : เวลาเราพูดถึงพ่อแม่เนะ พ่อแม่เป็นพระอรหันต์ของลูก ถ้าเป็นพ่อแม่เนะ เราทำได้ เป็นพระอรหันต์ของลูก ทำบุญกับศาสนา ศาสนาที่ไหนล่ะ? ทำบุญกับศาสนา จะได้บุญเท่าศาสนาใหม่? ถ้าเป็นญาติ เป็นโหดิก การช่วยเหลือเจือจานมันก็เป็นบุญ การช่วยเหลือเจือจานกัน แล้วทำบุญกับศาสนาอะไร? ทำบุญกับศาสนาที่ศาสนา ทำบุญกับศาสนา คุณใช้เวลาหลงตาทำนปฏิบัติ พุทธ ธรรม สงฆ์รวมลงที่ใจ ศาสนาก็คือพุทธะ คือกลางหัวใจ ถ้าเราทำที่นี้ เราภาวนาที่นี้ มันก็ได้ที่นี้

ใสนี้มันอยู่ที่ความสมดุลงานะ อยู่ที่สายบุญสายกรรม ถ้ามันมีบุญ มีกรรมต่อกัน มันมีความปรารถนาดีต่อกัน มันช่วยเหลือกันมันก็จบ ถ้ามันมีความปรารถนาดีต่อกัน แต่ก็ยังดังเลอยู่ ยังคิด ๑๐๘ อยู่ นั่นก็อีกเรื่องหนึ่ง อย่างที่ว่าถ้าเงินเราจะช่วยเหลือใคร มันก็อยู่ที่สายบุญสายกรรม สายบุญสายกรรมนะ อดีตชาติใครทำอะไรมา ใครมีเวรมีกรรมต่อกัน มา ในชาติปัจจุบันนี้เกิดมาเป็นลูก เป็นหลาน เป็นอะไรเราก็ต้องชดใช้เขา ชดใช้เขาในทางกรรมนะ แต่ในวิทยาศาสตร์ไม่ใช่ หน้าที่ อ้าว ก็เราทำมันเกิดมา เราก็ต้องดูแล

มันซับซ้อนกัน ปัญหาที่ซับซ้อนหลายซับซ้อน เราจะมองในแง่มุมใดล่ะ? แง่มุมทางวิทยาศาสตร์ แง่มุมศาสนา ถ้าศาสนา มันก็มองอีกว่าศาสนาที่ศรัทธาเข้มแข็ง ศรัทธาอ่อนแอมากน้อยขนาดไหน ฉะนั้น จะพูดถึงประเด็นอะไรก็แล้วแต่ ลองพูดออกไปถึงสังคมแล้วต้องมีการถกเถียงกันเป็นเรื่องธรรมดา เพราะวุฒิภาวะของใจสูงต่ำแตกต่างกัน

คนหยาบ คนละเอียดนี้มันแตกต่างกัน อยู่ที่คนจะเข้าถึงได้มาก ได้น้อยขนาดไหน แต่ถ้าเข้าได้สูงสุดแล้วมันจบ จบเลยนะ อย่างหลวงตาท่านสูงสุดแล้วก็จบ

ฉะนั้น อันนี้เราจะต้องเอามาพิจารณาโดยจิตของเรา จิตคือความชอบ ความชอบเกี่ยวกับสายบุญสายกรรม ความชอบ ความผูกพันกัน มันเกี่ยวเนื่องกันหมด แต่ถ้าพอเราปฏิบัติมันก็ตัดตรงนี้หมดเหมือนกัน ตัดจนหมดเลย ตัดจนหมดจนเป็นอิสระ พอเป็นอิสระ เห็นไหม เห็นโลก เห็นโลก เห็นโลก ถ้าอยู่ในโลกคือในวัฏฏะ ในการวนเวียน ธรรมะเป็นธรรมชาติ ธรรมชาติก็เปลี่ยนแปลง แต่ถ้าอภิปุพฺพธรรมนี้เห็นโลก สุดไปเลย แต่กลับมาเมตตาค้ำจุนโลก

นี่พูดถึงถ้าเป็นความจริงนะ อันนี้มันเป็นแบบว่าบุญ กรรมของคน คนเกิดมาในภพ ในสถานะใด พบอุปสรรคสิ่งใด นั่นคือการกระทำมา แต่ภพชาติใดก็แล้วแต่ แล้วในปัจจุบันนี้จะให้เป็นสุคติ คือว่าถ้ามันเป็นกรรมเก่า กรรมใหม่ก็แล้วแต่ แต่ในปัจจุบันนี้ต้องพิจารณาด้วยปัญญา ให้สมดุลด้วยเหตุด้วยผล เพราะมันจะจบลงที่ปัจจุบันนี้ไง มันจะจบลงที่สุคตินี้ไง ถ้าปัจจุบันสุคติคือทำถูกต้อง สุคติคือถูกต้องดีงาม ถ้าตรงนี้สุคติ พຽນนี้สุคติ มะรินสุคติ ต่อไปข้างหน้าสุคติหมดเลย แต่ถ้ามันไม่สุคติ คือว่าอยากสุคติ มีความสุขมันต้องสุขปัจจุบัน ต้องแก้กันตรงนี้ แก้ที่อดีต อนาคตไม่ได้ แก้กันปัจจุบันนี้ แล้วใช้สติปัญญาของเรา ด้วยอำนาจวาสนาบารมีของเราได้มาก ได้น้อยแค่ไหนแก้ตรงนี้ แล้วจบลงตรงนี้ เอวัง